

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Проректор з наукової роботи
професор Г.М. Торбін

24 грудня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ

освітньо-наукової програми доктор філософії PhD
(назва освітнього рівня)

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
(код і назва спеціальності)

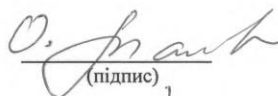
Київ 2020

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми *Стратегії розвитку професійної освіти*, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «24» грудня 2020 року, протокол № 6.

Розробники програми: Матвієнко О.В., доктор педагогічних наук, професор.

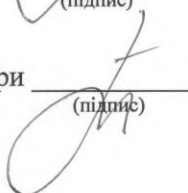
Затверджено на засіданні проектної групи кафедри педагогіки і методики початкового навчання «24» листопада 2020 року, протокол № 5.

Керівник проектної групи

(підпис)

Матвієнко О. В.

Завідуючий відділом аспірантури

(підпис)

Боднар К. А.

1. Опис дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань (шифр, назва)	Кількість кредитів – 3		Методи навчання: словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, розробка схем, таблиць; самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування джерел та їх аналіз, розробка структурно- логічних схем, таблиць.
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки (код, назва)	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень (доктора філософії)	<i>Денна</i>	<i>Заочна (вечірня)</i>	
	Лекції:		
	20	20	
Нормативна/вибіркова	Семінарські (практичні) заняття:		
	20	20	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом -III	Лабораторні заняття:		Форми поточного контролю – усне опитування, виконання завдань, перевірка самостійної роботи. Модульний контроль – письмова модульна контрольна робота.
	-	-	
Семестр V	Індивідуальна робота:		
	-	-	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 - самостійна робота 5	Самостійна робота: 50		
	50	50	
Мова навчання - українська	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		Форма підсумкового контролю Залік
	40/50	40/50	

Предмет вивчення навчальної дисципліни – дисципліна, методи, організація та проведення якої, спрямована на розв'язання низки завдань фундаментальної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: теоретичне та практичне оволодіння майбутніми науковцями основами професійної освіти, розвиток професійних якостей у здобувачів, розуміння стратегій професіоналізації, особливостей своєї професійної підготовки та розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки: Методологія наукового дослідження; Актуальні проблеми педагогіки; Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти; Організація і проведення науково-педагогічних досліджень; Проектування і моделювання дидактичних засобів з педагогіки; Філософія освіти.

Мета: формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» цінностей професійної діяльності через засвоєння її нормативних засад, професійних норм і стандартів, змісту та сучасних технологій, розуміння соціальної значущості професійної діяльності особистості, розвиток і саморозвиток професійної компетентності здобувачів третього рівня вищої освіти.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- визначення ролі і місця професійної освіти у соціокультурному та економічному розвитку суспільства;

- аналіз нормативних засад та закономірностей функціонування системи освіти і її складових;
- розкриття методологічних засад процесу професіоналізації;
- ознайомлення з інноваційними процесами, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі освіти;
- аналіз професійного розвитку особистості професіонала;
- вивчення, аналіз та узагальнення особливостей професійно - педагогічної освіти;
- обґрунтування різних підходів до оцінки якості професійної освіти.

2. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують: ОК10.

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>ПРН 1_ Здатність до критичного мислення, розуміння широкого кола філософсько-світоглядних питань, використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.</p> <p>ПРН 4_ Здатність до використання зарубіжного досвіду при реалізації завдань власного дослідження, використання іншомовних інформаційних ресурсів, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз, самостійної підготовка наукових публікацій до зарубіжних видань та участь у міжнародних наукових проєктах.</p>	<p>ЗК 1_Світоглядна Здатність до розуміння широкого кола філософських питань, системних зв'язків між явищами і процесами; критичне мислення; використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналіз міждисциплінарних явищ та процесів; реалізація власного аксіологічного та наукового потенціалу; Цінувати та поважати мультикультурність; діяти на засадах соціальної відповідальності і з дотриманням свідомої громадянської позиції.</p> <p>ЗК 2_Методологічна Здатність до розуміння сучасної методології освіти; здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка та впровадження дослідницьких проєктів, «start-up»; методологічно та технологічно грамотно здійснювати наукове дослідження, інтерпретувати його результати; ефективно висвітлювати, поширювати знання щодо наукових досліджень та інновацій.</p> <p>ЗК 4_Інформаційна Здатність</p>

		<p>аналізувати інформацію з різних джерел, користуватися бібліотеками (традиційними і електронними); професійно володіти основними методами, способами і засобами набуття, зберігання, обробки інформації; створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології, програмне забезпечення для виконання науково-дослідницьких завдань; використання закордонного досвіду при реалізації завдань власного дослідження, використання інформаційних ресурсів, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз Scopus Web of Science, самостійної підготовки наукових публікацій до іноземних видань та участь у міжнародних наукових проектах.</p> <p>ЗК 6_ Підприємницька Здатність визначати підприємницькі можливості власного дослідницького проекту, результатів наукового пошуку, участі у проектній діяльності, прогнозувати вплив власного дослідження на розвиток громади, регіону, країни.</p>
2.	<p>ПРН 11_ Здатність застосовувати методи математичної статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних та об'єктивної оцінки результатів дослідження.</p> <p>ПРН 12_ Володіння сучасними методами викладання фахових дисциплін з освітніх, педагогічних наук у вищій школі, а також демонстрація здатності раціонально та науково обгрунтовано організувати самостійну роботу студентів</p> <p>ПРН 14_ Здатність застосовувати сучасні</p>	<p>ФЗК 2_ Методична Здатність готувати, планувати, організувати власну науково-педагогічну діяльність; розуміти гносеологічні основи освітньої діяльності; адекватно застосовувати наукові методи для виконання завдань власного дослідження; використовувати існуючі,</p>

	<p>педагогічні технології у неперервній педагогічній освіті; розробляти науково-методичний супровід професійної підготовки майбутніх фахівців.</p>	<p>модифікувати та створювати педагогічні методи, технології для виконання завдань дослідження, перевіряти їх ефективність; впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології для реалізації наукового задуму дослідження.</p> <p>ФЗК 3_Психологічна психологічна готовність до наукової діяльності, розвиток наукового мислення; здатність володіти знаннями про закономірності філогенезу та онтогенезу людини на різних вікових етапах, про розвиток психічних процесів людини; до емоційної саморегуляції, розвитку вольових якостей, самоорганізації та самоактуалізації; самоаналізу результатів наукової діяльності; виявлення креативних здібностей для самостійного вирішення дослідницьких завдань; дотримання етичних принципів роботи в системі «людина-людина»; виявлення емпатії, поваги до індивідуальних особливостей інших людей</p> <p>ФЗК 4_Діагностична Здатність проводити моніторинг власних наукових результатів; володіти діагностичним інструментарієм оцінки результатів експериментальної роботи; будувати індивідуальну траєкторію власного розвитку та кожного суб'єкта педагогічної діяльності; оцінювати наукову та практичну цінність завдань, які вирішуються у власному педагогічному дослідженні.</p>
--	--	--

3.	<p>ПРН 20_ Демонструвати навички особистісної і професійної самоактуалізації, задоволення індивідуальних і соціальних потреб; діяти та виконувати суспільно значущі завдання та сприяти особистісному саморозвитку в конкретних культурно-історичних умовах; дбайливо ставитись до історичної спадщини, культурних традицій, сприймати соціальні і культурні відмінності у суспільстві.</p> <p>ПРН 26_ Вміти користуватися сучасною методологією аналізу сімейних проблем і явищ; орієнтуватися в проблемах сім'ї, які стосуються її функціонування, особливостей психологічного клімату сім'ї та його впливу на формування повноцінної особистості.</p>	<p>ФСК 1_ Здатність до різних видів історико-педагогічного аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний);</p> <p>опрацьовувати джерельну базу дослідження; адаптовувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику;</p> <p>використовувати цивілізаційних підхід до осмислення історико-педагогічних явищ і процесів.</p>
----	--	---

Мета вивчення курсу: формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» цінностей професійної діяльності через засвоєння її нормативних засад, професійних норм і стандартів, змісту та сучасних технологій, розуміння соціальної значущості професійної діяльності особистості, розвиток і саморозвиток професійної компетентності здобувачів третього рівня вищої освіти.

Завдання курсу:

- визначення ролі і місця професійної освіти у соціокультурному та економічному розвитку суспільства;
- аналіз нормативних засад та закономірностей функціонування системи освіти і її складових;
- розкриття методологічних засад процесу професіоналізації;
- ознайомлення з інноваційними процесами, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі освіти;
- аналіз професійного розвитку особистості професіонала;
- вивчення, аналіз та узагальнення особливостей професійно - педагогічної освіти;
- обґрунтування різних підходів до оцінки якості професійної освіти.

У процесі вивчення курсу увага зосереджується на *засвоєнні знань* із таких питань: нормативні та наукові основи професійної освіти, людський розвиток та людський капітал, основні поняття і проблеми професійної освіти, провідні напрями дослідження професійного розвитку особистості, практика підготовки фахівців в різних типах професійних закладів.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання аспірантами практичних робіт, творчих проектів, есе, реферативних повідомлень, доповідей тощо.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота
1.	Професійна освіта як основа розвитку людського капіталу	10	4	2	2	6
2.	Нормативні засади розвитку професійної освіти	10	4	2	2	6
3.	Процес професіоналізації: теоретико-методичні засади	10	4	2	2	6
4.	Закономірності і принципи організації сучасної професійної освіти	10	4	2	2	6
5.	Особливості сучасної професійної освіти: зміст та структура	10	4	2	2	6
6.	Форми і методи професійної освіти	10	4	2	2	6
7.	Інновації у сучасній професійній освіті	14	8	4	4	6
8.	Стандарти та оцінка якості сучасної професійної освіти.	14	8	4	4	8
Разом за освітньою програмою		90	40	20	20	50

4. ПРОГРАМА

Тема 1. Професійна освіта як основа розвитку людського капіталу

Роль професійної освіти у розвитку людського капіталу. Індекс людського розвитку. Проблеми національної професійної освіти. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020». Тенденції суспільного розвитку і вимоги до підготовки спеціалістів у вищій професійній школі.

Основні поняття теми: людський розвиток, людський капітал, індекс людського розвитку, професійна освіта, компетентність, реформи в освіті.

Семінар 1. Теоретичні засади професійної освіти як основи розвитку людського капіталу .

Тема 2. Нормативні засади розвитку професійної освіти

Генеza розвитку професійної освіти в Україні. Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» щодо нових стратегій розвитку професійної освіти. Національна Рамка кваліфікацій. Мета професійної освіти. Трансформації у професійній освіті крізь призму освітніх реформ. Сутність компетентнісної стратегії реформування професійної освіти в Україні.

Основні поняття теми: етапи розвитку професійної освіти, мета, компетентнісна

парадигма.

Семінар 2. Стратегії розвитку професійної освіти крізь призму сучасного освітнього законодавства.

Тема 3. Процес професіоналізації: теоретико-методичні засади

Професіональна освіта як міждисциплінарна проблема. Теорії та концепції професійної освіти, методологічні підходи у її дослідженні. Актуальні проблеми професійної освіти. Професіоналізація та фактори впливу на неї. Культура особистості професіонала, професійна ідентичність.

Основні поняття теми: міждисциплінарний, методологія, концепції, теорії, методологічні підходи, професіоналізація, професійна ідентичність.

Семінар 3. Міждисциплінарний характер методологічних підходів у дослідженні різних аспектів професійної освіти.

Тема 4. Закономірності і принципи організації сучасної професійної освіти

Професійна освіта як відкрита система. Базові закономірності розвитку освітніх систем. Характеристика принципів професійної освіти: зв'язок навчання з життям, систематичності, науковості, послідовності, міцності, моделювання професійної діяльності тощо.

Основні поняття теми: відкрита система, освітня система, закони, закономірності, принципи.

Тема 5. Особливості сучасної професійної освіти: зміст та структура.

Зміст професійної освіти в контексті сучасних викликів ринку праці. Модель фахівця. Готовність до професійної освіти. Структурні компоненти професійної освіти. Особливості пізнавальної діяльності.

Основні поняття теми: зміст, форми, методи, стандарти, якість професійної освіти.

Семінар 4. Процес професійної освіти.

Тема 6. Форми і методи професійної освіти

Форми професійної освіти та їхня класифікація. Методи професійної освіти та їх вибір. Теоретичні і практичні методи. Активні методи практичного навчання. Квазі-професійні завдання. Нові освітні технології у підготовці майбутніх фахівців.

Основні поняття теми: форми, методи, активні методи, освітні технології, квазі-професійний, інтерактивні методи.

Семінар 5. Характеристика форм і методів сучасної професійної освіти .

Тема 7. Інновації у сучасній професійній освіті.

Сутність інновацій у професійній діяльності. Проектна діяльність та її етапи. Моделювання. Центри компетентностей. Наука і професійна освіта. STARTUP у професійній освіті.

Основні поняття теми: інновація, інноваційність, проект, моделювання, комерціалізація освіти, STARTUP , наукові дослідження.

Тема 8. Стандарти та оцінка якості сучасної професійної освіти .

Якість освіти. Сутність освітніх стандартів. Система зовнішніх і внутрішніх критеріїв оцінки якості професійної освіти.

Основні поняття теми: якість, освітні стандарти, управління якістю освіти.

Семінар 6. Педагогічна дискусія: Як підвищити якість сучасної професійної освіти?

4. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1.

Тема: Професійної освіти як основи розвитку людського капіталу.

План заняття :

1. Освіта та професійна підготовка як фундамент людського розвитку та прогресу суспільства.
  2. Індекс людського розвитку як індикатор розвитку суспільства.
  3. Поняття «людський капітал».
  4. Проблеми національної професійної освіти.
  5. Характеристика нових професійних викликів.
- Рекомендована література: [1, 8, 19, 24, 23, 26]

Семінар 2

Тема: Стратегії розвитку професійної освіти.

План заняття:

1. Загальні засади професійної освіти в Україні.
  2. Нормативно-правова база вищої професійної освіти в Україні.
  3. Особливості Національна рамка кваліфікацій.
  4. Сучасна професійна освіта в контексті європейської інтеграції.
- Рекомендована література: [5, 19, 20, 21, 22]

Семінар 3.

Тема: Методологічних підходів у дослідженні різних аспектів професійної освіти: міждисциплінарний характер.

План заняття :

1. Фундаментальні категорії професійної освіти.
  2. Сутність міждисциплінарності у вивченні проблем професійної освіти.
  3. Концептуальні основи розвитку сучасної професійної освіти.
  4. Характеристика основних методологічних підходів у дослідженні проблем професійної освіти.
  5. Професіоналізація сучасної освіти.
- Рекомендована література [10, 18, 23]

Семінар 4.

Тема: Процес професійної освіти

План заняття:

1. Загальні засади професійної освіти в Україні.
  2. Нормативно-правова база вищої професійної освіти в Україні.
  3. Національна рамка кваліфікацій: сутність і особливості.
  4. Тренди сучасної професійної освіти в контексті європейської інтеграції.
- Рекомендована література [2, 3, 21, 22, 23]

Семінар 5.

Тема: Характеристика форм і методів сучасної професійної освіти .

План заняття:

1. Форми професійної освіти та їхня класифікація.
2. Основні форми практичного навчання.
3. Методи навчання та їхній вибір.
4. Сучасні технології професійної освіти.
5. Розбудова квазі-професійного середовища.

Рекомендована література [7, 16, 24]

Семінар 6.

Тема: Педагогічний дискурс: Як підвищити якість професійної освіти?

План заняття:

1. Сутність поняття якості освіти.
2. Якість освіти як системотворювальна ідея у сучасному освітньому законодавстві.
3. Система зовнішнього і внутрішнього контролю якості освіти.
4. 4.Управління якістю професійної освіти.

Рекомендована література: [14, 15, 23, 27]

5. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- стандартизовані тести;
- виступи на наукових заходах;
- аналіз наукових праць;
- реферати,
- редагування тексту;
- презентації результатів виконаних індивідуальних завдань.

6. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль, який здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів наукового ступеня доктора філософії на практичних заняттях, а також результатів виконання завдань самостійної роботи;
- модульна контрольна робота після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни (завдання, тести);
- модульний контроль виконання ІНДЗ.

7. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

- *Політика щодо деолайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.

- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування

(наприклад, у програмі MOODLE).

● *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проєкту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання на практичних заняттях:

За роботу на занятті здобувач вищої освіти може отримати бали залежно від теми заняття згідно із запланованим розподілом балів.

90-100% балів: здобувач вищої освіти демонструє ґрунтовні знання матеріалу в повному обсязі, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

75-89% балів: здобувач вищої освіти демонструє повні, систематичні знання, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань, самостійно аналізує явища, факти, однак при викладі матеріалу студент допускає несуттєві помилки.

50-78% балів: здобувач вищої освіти демонструє знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із проблемних питань семінару, допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

30-49% бали: здобувач вищої освіти демонструє фрагментарні знання матеріалу, що складає менше 50% необхідного обсягу, не знає основної термінології, не вміє логічно висловлюватися.

20-29% балів: здобувач вищої освіти демонструє фрагментарні знання, які є частково правильними; відповідь містить ґрубі помилки в аналізі явищ, фактів, використанні термінології, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблеми.

0 балів: здобувач вищої освіти не володіє знаннями із теми заняття, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проєктор – демонстрація презентацій.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету.

9. Рекомендована література:

1. Адаптивне навчання студентів професії вчителя: теорія і практика: монографія Бондар В. І., Шапошнікова І. М., Франчук Т. Й., Опалюк Т. Л. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 308 с.
2. Андрущенко В. П. Проблеми і перспективи розвитку вищої освіти в Україні на зламі століть. *Директор школи*. 2000. № 43. С. 8-9.
3. Астахова О. Перспективи розвитку професійної освіти в Україні. *Україна: аспекти праці*. 2010. № 4. С.9-12.
4. Бондар В.І. Класична та адаптивна педагогіка в умовах багатоваріантного розвитку вищої педагогічної освіти. *Наукові записки*. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Вип. СХХV(125). С. 5-15.
5. Бондар В. І. Відображення структури педагогічної діяльності у змістово-процесуальному забезпеченні дидактичної підготовки вчителя. *Науковий часопис імені М.П. Драгоманова. Серія 17: Теорія і практика навчання та виховання*: збірник наукових праць. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Вип. 26. С. 3-10.
6. Бондар В. І. Методологія та філософія наукового пізнання: подібність, відмінників, взаємозбагачення. *Український педагогічний журнал*. – Періодичне видання Інституту педагогіки НАПН України. № 1. К.: 2015. С. 67 – 76.
7. Бондар В. І. Передумови й чинники формування й розвитку суб'єктності майбутнього вчителя. *Науковий часопис імені М. П. Драгоманова. Серія 17: Теорія і практика навчання та виховання*: збірник наукових праць. К.: Вид-тво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Вип. 27. С. 3-10.
8. Професійна підготовка вчителя початкової школи на засадах компетентнісного підходу. В. І. Бондар, І. М. Шапошнікова. *Вчителю про молодшого школяра: психологічний аспект*: зб. статей. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. С. 3-11.
9. Теоретична сутність системного підходу та методологія його реалізації в науковому пошуку. В. І. Бондар, І. М. Шапошнікова. *Fundacja PRO FUTURO*. № 4 (12), 2015, grudzien. С. 29-41.
10. Модернізація педагогічної освіти в контексті викликів ХХІ століття. Віктор Петрович Андрущенко, Володимир Іванович Бондар. – Європейські педагогічні студії. Асоціація ректорів педагогічних університетів Європи; ред. кол. В. П. Андрущенко (голова) [та ін.]. Випуск 5-6. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. С. 54-63.
11. Бондар В.І., Митник О.Я. Професійна підготовка практичного психолога в НПУ імені М. П. Драгоманова: зміст і основні напрями. *«Рідна школа»*. № 5-6, 2015. С.37-42.
12. Бондар В. І. Проблеми теоретичної компетентності та методологічної культури дослідників у галузі педагогічних наук. *Вища освіта України*. Теоретичний та науково-методичний часопис Інституту вищої освіти НАПН України № 3 (62). Вид-во «Педагогічна преса». К.: 2016 р. С. 18-23.

13. Бондар В. І. Формування і розвиток суб'єктності майбутнього учителя в умовах університетської освіти. *Історія в рідній школі*. Науково-методичний журнал № 2 (174). Вид-во «Педагогічна преса». К.: 2016. С. 8-11.
14. Бондар В. І. Проблеми теоретичної компетентності та методологічної культури дослідників у галузі педагогічних наук. *Вища освіта України*. Теоретичний та науково-методичний часопис № 3 (62). Вид-во «Педагогічна преса». К.: 2016. С. 18-23.
15. Бондар В. І., Макаренко І. Є. Професійна самосвідомість педагога та його самоефективність: концептуально-теоретичний аналіз. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 55: зб. наукових праць. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. С. 3-8.
16. Бондар В. І. Історія науки – складова методології наукового та освітнього пізнання. *Історія в рідній школі*. Науково-методичний журнал № 11 (листопад 2016 р.). Вид-во «Педагогічна преса». К.: 2016. С. 9-12.
17. Бондар В. І., Коханко О. Г. Становлення сучасної методики навчання педагогіки як науки та навчальної дисципліни у вищих педагогічних навчальних закладах. *Наукові записки*. Вип. 129. Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. С.5-19.
18. Бондар В. І. Самостійність особистості студента як системотворчий чинник становлення його суб'єктності в процесі навчання професії вчителя. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*: зб. наукових праць. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. № 4 (49).
19. Бондар В. І. Філософська, теоретична та методологічна сутність і реалізація системного підходу до організації й проведення наукових досліджень. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*: зб. наукових праць. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. – № 3 (48). – С. 4-10.
20. Відділення професійної освіти і освіти дорослих [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://naps.gov.ua/ua/structure/departments/professional/>
21. Герлянд Т.М. Загальноосвітня підготовка у професійно-технічних навчальних закладах: історичний аспект дослідження [Електронний ресурс].Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/pedagogy-psychology-and-sociology-213/theory-and-methods-of-studying-education-and-training-213/18026-213-416>.
22. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. К.: Академвидав, 2004. 334 с.
24. Дідківська О. Компетентнісна модель конкурентоспроможності випускників навчальних закладів системи професійної освіти. *Демографія та соціальна економіка*. 2014. № 2. С. 231 - 243.
25. Дубасенюк О.А., Вознюк О.В. Професійно-педагогічні задачі: типологія та технологія розв'язання: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2010. 272 с.
26. Енциклопедія освіти. [Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень]. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с. С. 734-735.
27. Закон України "Про освіту" від 05.09.2017 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/>.
28. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/155618/page?text=%EF%F0%EE%F4%E5%F1%B3%E9%ED%E0+%EE%F1%E2%B3%F2%E0>
29. Закон України «Про професійно-технічну освіту» від 10.02.1998 № 103/98-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/103/98%D0%B2%D1%80/page>
30. Концепція Державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011-2015 роки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/proftech/8836>.

31. Копілевич В.А. Складові якості професійної вищої освіти. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. К., 2013. Вип. 192, Ч.1. С. 245-253.
32. Коржуев А. В. Традиции и инновации в высшем профессиональном образовании. М.: ИНТРА, 2003. 411 с.
33. Коцебо Г.И. Методика профессионального обучения. Развивающее обучение: учеб. Пособие для академического бакалавриата.-2-е изд.,испр. И доп. М.: Издательство Юрайт,2017.156 с.
34. Критичне мислення в психології та педагогіці: сутність, розвиток, формування. Передмова академіка В. П. Андрушенка; післямова академіка Т. С. Яценко. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. 107 с.
35. Мета, завдання і принципи професійної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1281041955047/pedagogika/meta_zavdannya_printsipi_profesiyanoi_osviti.
36. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2001. Вип. 1. С. 9-22.
37. Паспорт спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zu.edu.ua/pasport.html>
38. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій [Електронний ресурс]-Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
39. Проект Закону України «Про професійну освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/img/zstored/files/doc_10072013_002.doc.
40. Погрібна В.Л. Соціологія професіоналізму : монографія. К.: Алерта : КНТ:ЦУЛ,2008.-336 с.
41. Сисоєва С.О. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження: наукове видання. НАПН України. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. К.: Видавничий Дім «ЕКМО», 2010. 362 с.
42. Якість освіти – крок до європейської інтеграції [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kpi.ua/530-3>.